Porkka Pauliina 19.10.2022

EU; Epävirallinen TSTK-neuvosto 13-14.10.2022 Prahassa

Kokous

Epävirallinen TSTK-neuvosto Tsekin pj-kaudella

Tsekin pj-kauden epävirallinen TSTK-neuvosto kokoontui Prahassa 13-14.10.2022. Suomea kokouksessa edusti sosiaali- ja terveysministeri Hanna Sarkkinen. Kokouksessa oli kaksi temaattista keskusteluaihetta; Ukrainan pakolaisten, erityisesti naisten, integroituminen työmarkkinoille sekä nousevien energia- ja ruokahintojen sosiaaliset vaikutukset EU:ssa. Myös Norjan, Islannin ja Sveitsin ministerit osallistuivat kokoukseen.

Ukrainan sosiaaliministeri osallistui ensimmäiseen keskusteluun videon välityksellä. NL entinen työ- ja sosiaaliministeri Lodewijk Asscher konsultoi komissiota Ukrainan pakolaisten kotouttamiskysymyksessä ja hän oli myös paikalla Prahan kokouksessa. Ukrainan pakolaisten osalta keskusteluissa painottui tarve mahdollistaa pakolaisille kestävä ja helppo pääsy työmarkkinoille, mikä toisaalta edellyttää toimivaa palvelurakennetta, ml. asuminen, lastenhoitopalvelut ja psykososiaalinen tuki. Komissaari totesi harvoin kuulleensa neuvostossa näin sitoutunutta ja yhteishenkeä korostavaa keskustelua, jossa myös EU:n yhteiset arvot nousevat vahvasti esille.

Energiaköyhyyskeskustelussa korostui erilaisten tukien merkitys. Köyhyysriski on energiakriisin mukana noususssa ja solidaarisuutta tarvitaan tässäkin asiassa, jotta vältetään yhteiskuntien liiallinen jakaantuminen. Kohdennettuja tukia tarvitaan heikommassa asemassa oleville, mutta toisaalta tämä kriisi koskee myös keskituloisia. Myös tukien tehokkuuden seurantaan on kiinnitettävä huomioita ja on muistettava yritysten tasapainoiset toimintaedellytykset. Yhteistyötä tehtävä myös valtiovarainministerien kanssa. Kaikkien politiikkojen on toimittava yhteen, koordinaatiota tarvitaan myös EU-tasolla. Hyvistä käytännöistä on vaihdettava tietoa. Energiakriisillä ja vihreällä siirtymällä on yhteys ja tärkeään rooliin nousee myös osaamiseen liittyvät toimet.

Ministeri Sarkkinen tapasi kahdenvälisesti mm. Espanjan osallisuudesta, sosiaaliturvasta ja maahanmuuttoasioista vastaavan ministerin, joka totesi Espanjan keskittyvän pj-kaudellaan mm. minimitoimeentuloon ja työperäiseen maahanmuuttoon liittyviin kysymyksiin.

Puheenjohtaja CZ varapääministeri sekä työ- ja sosiaaliministeri **Marian Jurečka** avasi kokouksen.

<u>Ukrainan pakolaisten, erityisesti naisten, integroituminen työmarkkinoille:</u>

Ukrainan sosiaaliministeri Oksana Zholnovych osallistui keskusteluun videon välityksellä. Ministeri Zholnovych totesi, että seitsemän miljoonaa ukrainalaista on lähtenyt maasta ja heistä neljä miljoonaa

on saanut väliaikaisen suojan statuksen. Ministeri korosti, että Ukrainan pakolaisten vastaanotto on kaikille yhteinen haaste ja osoitti kiitollisuuttaan niille maille, jotka ovat vastaanottaneet pakolaisia. Ministeri Zholnovych toivoi, että ukrainalaiset työntekijät ja yrittäjät voivat jatkaa työntekoaan muissa maissa kestävällä tavalla – ja myöhemmin toivottavasti palata takaisin kotimaahan. Monet ukrainalaiset tekevät myös etätyötä uudesta asuinpaikastaan käsin. Pyysi, että etätyö myös tunnustettaisiin täysimääräiseksi työksi, mitä ei nyt tapahdu kaikkialla. Myös pääsy sosiaalipalveluihin, ml. varhaiskasvatus ja koulutukseen on tärkeää. Ministeri kiinnitti myös huomioita siihen, että maasta on lähtenyt lapsia ilman vanhempiaan, ja olisi tärkeää että heidän sukulaisensa tai kenties sosiaalityöntekijät tunnistettaisiin laillisiksi lasten huoltajiksi näissä tilanteissa. Lopuksi ministeri kiinnitti vielä huomiota ihmissalakuljetukseen ja -kauppaan, jota sitäkin on ilmennyt Ukrainan kriisin yhteydessä. On tärkeää, että näistä riskeistä tiedotetaan laajalti ja avoimesti.

Komissaari Nicolas Schmit kertoi komission toimista Ukrainan pakolaisten hyväksi. Rahoitusta on tarjottu sekä lyhyen tähtäyksen ohjelmien kautta että pitempiaikaisesti ESR+ -rahaston kautta. Komissio tukee jäsenmaita ESR+ -toimien kehittämisessä. Komissaari korosti, että paljon tehtävää on silti edessä. Erityisesti varhaiskasvatuksen palveluille on suurta kysyntää. Myös komissio on tietoinen ihmiskaupan olemassaolosta ja riskistä. Julkista työvoimapalvelua (PES) on myös kehitetty erityisesti ukrainalaisten hyväksi, mutta palveluihin rekisteröityminen on vielä alhaista. EU:n Ukrainaa koskeva Talent Pool pilotti on myös käynnistetty juuri. Komissaari Schmit myös korosti Ukrainan pakolaisten tärkeää roolia EU:n työvoimakapeikkoalojen työvoiman saatavuuden parantamisessa.

NL entinen työ- ja sosiaaliministeri Lodewijk Asscher konsultoi komissiota Ukrainan pakolaiskysymyksessä. Asscher osallistui neuvoston kokoukseen ja korosti tehokkaiden kotouttamisstrategian merkitystä. Komission päätavoite on tarjota jäsenmaille konkreettista apua ukrainalaisten kotouttamisessa.

Työllisyyskomitea EMCO:n pj. Emiliano Rustichelli kertoi komitean keskusteluista kokoukseen teemaan liittyen. Molemmat komiteat EMCO+SPC tekivät kesällä yhteisen kyselyn jäsenmaille Ukrainan pakolaisten tilanteesta. Ukrainan pakolaisille on käytännössä annettu suora pääsy työmarkkinoille, mutta heidän työllisyysasteessaan on suuria eroja maiden välillä (10-80%). Yhteisiä avainhaasteita on kieli, traumaattinen tilanne, palveluiden saatavuuden haasteet. Hyvä käytäntö on ollut ukrainan kieltä osaavien palkkaaminen palveluneuvojiksi.

Sosiaalisen suojelun komitea SPC:n Pj. Peter Lelie kertoi, että useimmilla mailla on käytössä jonkinlainen perusturva-avustus pakolaisille, johon sisältyy myös asumistukea. Lastenhoitopalveluista on suuri puute. Tärkeää on myös pääsy terveydenhoitoon, jossa korostuvat myös erilaisiin vammoihin liittyvät tuet. Erilaisten tukipalveluiden ja neuvonnan koordinointi on tärkeää. Lelie viittasi myös juuri julkaistuun raporttiin minimitulosta. Raportti osoittaa, että sosiaalitukien taso ei ole noussut viime vuosina ja koordinaatiossa on haasteita.

MEP Dragos Pislaru/EP työllisyysvaliokunnan edustajana korosti, että kansalaiset ovat laajassa rintamassa aktivoituneet ukrainalaisten auttamisessa. Korosti mm. maahanmuuttopalveluiden tarvetta ja koordinaatiota. On tärkeää, että ei toimittaisi siiloissa vaan yhteistyössä. Aina ei tarvita uusia politiikkoja vaan riittää kehitetään ja yhdistetään olemassa olevia tarvittavalla tavalla. Esim. EU:n lapsitakuuta voisi käyttää juuri ukrainalaisten auttamiseksi. Samoin palkkatasa-arvo on tässäkin yhteydessä relevantti aloite. Myös osaamisen teemavuoden yhteydessä on tärkeä puhua maahanmuuttajista.

Euroopan talous- ja sosiaalikomitea/Christa Schwang korosti, että monet ukrainalaisia vastaanottavat maat kärsivät itsekin rakenteellisista ongelmista. Siksi EU:n yhtenäisyys avussa on tärkeää. On tärkeää, että pakolaiset hyväksytään heti työmarkkinoille. Komitea on tarjonnut humanitaarista ja logistista apua. Komitean kansalliset jäsenjärjestöt ovat olleet aktiivisesti mukana, kansalaisjärjestöt erityisesti katutason työssä. Kielikurssien tarjoaminen on myös tärkeää. Korosti erityisesti naisten asemaa.

Ammattiliittoja edustava ETUC/Ester Lynch korosti laadukkaiden työpaikkojen merkitystä kaikille. Sosiaalista vuoropuhelua tarvitaan tässäkin työssä. On tärkeää tavoittaa pakolaiset heti, esim. vastaanottokeskuksissa ja valistaa heitä palveluista sekä auttaa esim. osaamiskartoituksissa. Myös neuvonta ja mentorointi on tärkeää. Pakolaisille on tärkeä kertoa myös ammattiliittojen toiminnasta.

PK-yrityksiä edustava SMEUnited/Veronique Willems kertoi toimista, joilla on helpotettu ukrainalaisten yritysten perustamista. Talent Pool –aloitetta pitää myös hyvänä. Osaamisen tunnistaminen/tunnustaminen on tärkeä teema, samoin kielitaidon kehittäminen. Yksi ongelma on myös pakolaisten haluttomuus ottaa vastaan pitempiä sopimuksia, koska toivovat pikaista paluuta kotimaahan.

Julkisia palveluntuottajia edustava SGI Europe/Valeria Ronzitti kertoi olevansa positiivisesti yllättynyt ukrainalaisten pakolaisten auttamiseen liittyvästä innosta. Talent Pool kiinnostaa myös.

BusinessEurope/Maxime Cerrutti korosti ukrainalaisten roolia työvoimapulaan vastaamisessa. Koulutusjärjestelmän tulisi olla joustavampi, sisämarkkinoita tulisi käyttää tehokkaammin, laillisen maahanmuuton työkaluja voisi myös kehittää ja käyttää tässä. Ei-aktiivista työvoimaa tulisi saada työmarkkinoille laajemmin. Korosti myös lähetettyjen työntekijöiden e-deklaraation tärkeyttä.

Social Platform/Alva Finn huomautti Euroopan sosiaalisen pilarin merkityksestä; mitä paremmin sosiaalipilari toimii, sitä paremmin pakolaisiakin vastaanotetaan.

Jäsenmaiden puheenvuorot:

Kaikissa puheenvuoroissa korostuivat käytännössä samat haasteet liittyen kielitaitoon, tutkintojen ja opintojen tunnistamiseen ja tunnustamiseen, asumiseen, lastenhoitopalveluiden ja muiden sosiaalipalveluiden tuottamiseen, sekä jossain määrin myös koulutukseen. Lisäksi ukrainalaisten oma epävarmuus tilanteestaan vaikuttaa siihen, miten vastaanottavaisia he ovat palveluiden suhteen. EU-työkalujen merkitystä korostettiin monissa puheenvuoroissa. Tärkeänä pidettiin myös palveluiden koordinaatiota.

HR: ukrainalaisille kaikki samat oikeudet. Mobiilineuvontapalveluita on kehitetty. **FR:** kielikoulutukseen panostamista**. DE**: pääsy kaikkeen samoilla perusteilla. Tunnistamisessa ja tunnustamisessa on haasteita. Koheesiopolitiikalla on rooli, ei vain kriisielementit mutta myös pitkäaikaisempi näkökulma. Rahoitukseenkin tarvitaan joustavuutta. **LT:** toimiva yhteistyö eri organisaatioiden välillä. Myös jäsenmaiden kesken tarvitaan koordinaatiota. Ehdotti, että apua voisi antaa myös Ukrainan sisäiseen muuttoliikkeeseen**. IT:** harjoittelupaikat ovat tärkeitä, on kehitetty tiettyjä sektorikohtaisia palvelupolkuja, esim. rakennus- ja sote –aloille. Korosti työntekijöiden ja erityisesti naisten oikeuksien toteutumista. Pakolaisten halu palata pian takaisin vaikuttaa asenteisiin. Lastenhoitopalvelut ensisijaisen tärkeitä. **EE**: määrät eivät ole suuria, mutta osuus on. Tarjolla on tukea myös työnantajille. mm. mentorointia ja kielikoulutustukea. 38,6% aktiivisesti työmarkkinoilla, miehistä suurempi osa. **SK**: mm. lastenkotipalveluita kehitetty, sekä rahoitusta kouluille. Korosti toimivien rekisterien laatimista, joiden kautta voitaisiin seurata tukien maksamista. Katsoo että komission tähänastiset toimet eivät riitä**. CY:** Asumistuet tärkeitä, samoin tuki lastenhoitoon. Mobiili PES-rekisteröinti on ollut tehokas ratkaisu. Kielikursseja väliaikaisen suojelun parissa oleville. Toivoo lisää rahoitusta maahanmuuttorahoitusvälineiden kautta**. SE**: Tärkeää on taata mahdollisuus päästä heti töihin. Maahanmuuttoviranomaiset auttavat myös tiedottamisessa. Ruotsin kielen taito ei ole aina tarpeen, jos esim. löytyy EN-kielitaitoa. Koulut ovat maksuttomia. CARE/ESF – rahoitusta käytetty integrointipalveluihin. **AT**: Yhdenluukun palvelupisteitä avattu. Kielikoulutusta lisätty. Tärkeää että kaikki alueelliset viranomaiset tekevät yhteistyötä. **BG:** korosti myös vapaaehtoistyöntekijöiden tärkeää roolia. **BE**: yhdenluukun palvelut. **IE: LU:** sektoreilla on laajat kielitarpeet, mihin tulee vastata. Tutkintojen tunnistaminen. Pyrkii myös toimimaan sen hyväksi, että ukrainalaisille jäisi jonkinlainen paluumahdollisuus jatkossakin EU:n työmarkkinoille. **LT**: kieli ei ole kovin suuri ongelma, koska venäjällä pärjää. Pääsy ALMP-toimiin. **NL:** poikkeuksia työlupakäytäntöihin, laadukas työ ja säällinen palkka ovat tärkeitä. Työnantajille raportointipakko, jos palkkaavat ukrainalaisen. Huolta erityisesti itsensä työllistävien tilanteesta. Palveluiden tarve, kieliesteet, tunnistaminen ja tunnustaminen. Korosti solidaarisuutta, missä on nyt haasteita mm.

taloudellisen tiukkuuden takia. Ukraina taistelee koko EU:n arvojen puolesta ja on tunnustettava, että sota saattaa pitkittyä. **DK**: työmarkkinaosapuolet ovat vahvasti mukana. Väliaikainen suojelu ei koske Tanskaa, mutta ovat ottaneet samanlaiset toimet käyttöön. Ukrainalaiset voivat liittyä kahden vuoden koulutusohjelmaan. **SI:** kaikille ukrainalaisille tulee myöntää pääsy palveluihin. EU-rahoituksesta on ollut hyötyä. Pakolaiskysymys ei ole kuitenkaan uusi. **MT: GR**: tulkkauspalvelut, kausityön merkitys maataloudessa ja turismisektorilla. Pääsy varhaiskasvatukseen ja pakolliseen koulutukseen. Myös naisiin kohdistuvaan väkivaltaan on tarjolla apua. EU:n koordinoitu apua on oleellista **PT**: on kerätty rekisteri työnantajien tarpeista ja pyritty yhdistämään työnantajia ja ukrainalaisia sen mukaan. Kieli, asunnot, lapset ovat tärkeimmät kolme asiaa. **NO**: säädöksiä esim. kuntien kotouttamispalveluita koskien on joustavoitettu. Työmarkkinoille integrointi on mukana kaikissa toimissa. Naisten asema. Psykososiaalinen tuki. **CH:** Ukrainalaisilla on tärkeä rooli työmarkkinoilla. CH työvoimahallinto tottunut käsittelemään ulkolaisia työnhakijoita. **IS:** Islannin väestöstä 15% maahanmuuttajia, vain osa pakolaisia. Hakemuksia on ennätysmäärä. Suuria kapasiteettiongelmia. Terveydenhoito jne. tarjotaan, Korosti päivähoidon merkitystä, joka Islannissa toimii edelleen hyvin. Maassa on suuri työvoimapula, missä ukrainalaiset auttavat. Maahanmuuttajista 80% on töissä. Yhdenluukun toimistot, räätälöity tuki, harjoittelupaikat, suuri haaste kielen osalta, EN-kieltä osaavilla etua.

Suomi korosti sukupuolinäkökulman mukaan tuomista ukrainalaisten integraatiotoimiin, ml. seksuaali- ja lisääntymisterveys. Myös psyykkisen tuen rooli on tärkeä. Suomessa toimivaksi käytännöksi on todettu kohdennetut rekrytointitapahtumat, joissa työnantajat ja ukrainalaiset ovat kohdanneet toisensa suoraan. Myös paikallisen tason yhteistyö on tärkeää, jotta työvoimaa saadaan kohdennettua paikallisen työvoimatarpeen mukaisesti. Tässä auttaa se, että Ukrainan pakolaiset ovat Suomessa jakaantuneet suhteellisen tasaisesti koko maahan. Kunnille on tarjolla erityistukea lastenhoitopalveluiden järjestämiseen, sillä tässä on kunnille suuri haaste. EU-rahoituksella on pystytty häivyttämään kriisin negatiivisia vaikutuksia, yhteistä EU-panostusta tarvitaan jatkossakin.

Komissaari Schmit kertoi lyhyesti **osaamisen teemavuodesta 2023**. Komissio on juuri julkaissut päätösehdotuksensa, jota käsitellään neuvoston lisäksi myös parlamentissa. Komissio toivoo teemavuodelta konkreettisia toimia. Osaaminen koskee kaikkia, ei vain nuoria. EU:ssa on suuri joukko lisäkoulutusta tarvitsevia. Komissaarin mukaan ensi vuodesta tulossa koordinaation, innovaation ja kehittämisen vuosi. Voimme oppia paljon toisiltamme. Teemavuoden aikana korostetaan toimia, joilla meistä tulee innovatiivisempia, osallistavampia ja kilpailukykyisempiä. Ehdotus pyytää nimeämään kansallisen koordinaattorin, joiden tehtävänä on koordinoida jäsenmaiden toimia keskenään.

<u>Nousevien energia- ja ruokahintojen sosiaaliset vaikutukset EU:ssa:</u>

Pj. alusti kertomalla vaikeasta tilanteesta, joka koskee sekä kotitalouksia että yrityksiä. CZ:ssa kotitaloudet saisivat käyttää max 30% tuloista asumiseen, jos enemmän saa tukea. Siirtymistä uusiutuvaan energiaan myös tuetaan, tällä pyritään estämään myös tukiriippuvuutta. Tarvitaan kestäviä ratkaisuja myös EU-tasolla.

Komissaari Schmit muistutti, että jo ennen nykyistä kriisiä oli suuri joukko ihmisiä, jotka kärsivät energiaköyhyydestä – mutta he olivat köyhiä muillakin mittareilla. Tilanne koskee nyt huomattavasti suurempaa joukkoa, jopa keskituloisia. KOM on tehnyt lukuisia ehdotuksia, joilla autetaan selviytymään energiakriisin vaikutuksista. On tärkeää, että jäsenmaat koordinoivat toimiaan. Komissiolta on tullut toukokuussa 2021 tiedonanto nousevista energianhinnoista, eli jo ennen sotaa KOM oli valmistautunut. RePowerEU koskee energiansäästöä. Tähän liittyy kiinteästi myös rakennusten energiatehokkuus. Rahaakin tähän olisi, mutta ongelma on materiaalien ja osaavan työvoiman puute. Komissio haluaa puuttua vahvasti tähän osaamisvajeeseen. Sosiaalinen ilmastorahasto on linkitetty ETS-mekanismiin, mutta niitä ei ole luotu tätä nykyistä kriisitilannetta varten. Työ- ja sosiaaliministereiden tulee

olla tietoisia energiakriisin vaikutuksesta heidän sektoreilleen. On paljon teollisuudenaloja, joita energiakriisi koskettaa (kemia, teräs mm.). Työn väheneminen aiheuttaa tulotason laskua.

Eurofound/Ivailo Kalfin esitteli tutkimusta liittyen energiakriisin sosiaalisiin vaikutuksiin. Sektoreista eniten ovat kärsineet ruoantuotanto, hoivasektori ja liikenne ja kuluttajaryhmistä yksinhuoltajat. Tutkimuksessa on eroteltu myös tietoja maittain. Suurin osa tuista on kaikille tarkoitettuja, ja niillä pyritään sekä nostamaan yleistä nettotuloa tai vastaamaan nouseviin energianhintoihin.

Sosiaalisen Platformin edustaja korosti, että pääsy energiaan on myös ihmisoikeuskysymys. Tarvitaan rakenteellisia ja pitkäaikaisia ratkaisuja ja investointeja esim. sosiaaliseen asumiseen. Myös turvaverkot ovat tärkeitä, kertoi mm. Saksassa palkatuista energianeuvojista. Huomautti, että vihreät työpaikatkaan eivät synny heti.

ETUC: ”Choice between heating and eating”. Kaikki toimet liittyvät toisiinsa. Ruokapankeilta tullut viestiä, että ei ole enää mahdollisuutta lämmittää ruokaa. Palkkojen tulee nousta inflaation mukana, palkat eivät aiheuta inflaatiota tällä hetkellä. Korosti energiamarkkinoiden uudistamisen tarvetta, jossa siinäkin sosiaalisella vuoropuhelulla on rooli. Windfall-voittoihin tulisi puuttua.

SMEunited huomautti, että yritykset ovat suurissa vaikeuksissa. Velkoja on jo ennestään, lisäksi tulee huomioida nousseet energiakustannukset. Yritykset joutuvat lopettamaan tuotantoaan. Valtiontukiuudistus olisi myös tärkeä saada nopeasti. Energiasiirtymään tarvitaan tukia. Myös lupajärjestelmien tulisi olla nopeita. Sosiaalisen vuoropuhelun tulee olla kestävää. Itsensä työllistävien tilanne kiinnostaa myös, on tärkeä huomioida heidätkin tukitoimissa, esim. konkurssin jälkeisissä toimissa.

SGI Europe: Muistutti, että TSTK-ministerit ovat usein samaa mieltä, mutta ongelmia tulee kun aletaan neuvottelemaan rahoituksesta. Tärkeä puhua sekä lyhyestä että pitkästä tähtäyksestä. Kriisi ei alkanut tyhjästä. Lyhyellä tähtäyksellä solidaarisuus on tärkeää. SGI-sektorilla on pitkään kärsitty investointien puutteesta, esim. sote-alalla. Palvelut on kuitenkin turvattu tähän asti. Nyt on eteen tullut jo konkurssitilanteita myös sote-sektorilla ja tässä on ero koronakriisiin. Lisää tukea tarvitaan, vaikkakin EU-tukien suunta on oikea. Katsoo, että tukien jako ei ole aina mennyt täysin tarpeen mukaan. Pitkällä tähtäyksellä vihreä siirtymä on tärkeä, mutta katsoo että siinäkin on kohta jo momentum mennyt. Sosiaalisen ilmastorahaston merkitys on tärkeä, mutta sen kohdennusta tulee pohtia.

BusinessEurope: Liike-elämän kannalta energiakriisin vakavuus alkaa selvitä yrityksille, konkursseja tulee tietyillä sektoreilla erityisesti. Energiaintensiiviset sektorit tarvitsevat erityisesti tukea. EU:n tulisi lisätä energiavarastojaan, ja tämän keskustelun tulee olla keskiössä. Kyse on nyt eri kriisistä verrattuna koronapandemiaan. Työajan lyhentämistoimet ovat oleellista. Sosiaalidialogilla on merkitystä, mutta palkkojen merkitys on nyt vähäinen. Osaamispuutteet vaikuttavat, tarvitaan konkreettisia toimia koulutusohjelmien muokkaamiseksi. Työn sivukulujen merkitys on tärkeä. Myös niihin tarvitaan tukea, jotta syntyy uusia työpaikkoja. Kysymys sosiaaliturvasta; siihen liittyy myös tarve säästää sieltä mistä se on mahdollista. KOM tuleva sosiaalivuoropuhelu-aloite kiinnostaa, toivoo että siitä saadaan toimiva ratkaisu EP:n kanssa.

EP/EMPL-komitea: Erilaisista köyhyyden muodoista on alettu nyt puhua, vaikka esim. energiaköyhyys on ollut aina olemassa. Nyt ongelmat ovat alkaneet kohdistua keskituloisiin. Tarvitaan hyvin kohdistettuja toimia, joilla tuet kohdistetaan oikein. Esim. köyhillä ei ole varaa investoida vihreään energiaan. Lisäksi olisi oltava käytössä menetelmät, joilla seurataan tukien käyttöä ja tehokkuutta. Rakenteellisella puolella tapahtuu sentään jotain. Komitea haluaa ensi vuonna korkean tason sosiaalihuippukokouksen, mikä on Portugalilla suunnitelmissakin.

Talous- ja sosiaalikomitea: EU:n resilienssi mitataan sillä, miten vastataan taloudellisiin, sosiaalisiin ja ýmpäristöhaasteisiin. Kaikkien panostusta tarvitaan tässä. Tukee EP siinä, että tukien tehokkuutta tulee mitata tehokkaammin. Toimia tulee tehdä kansalaisten lähellä.

Työllisyyskomitea (EMCO): kohdennettuja tukia tarvitaan. Komitea keskustelee aiheesta ensi viikon kokouksessaan. Myös sosiaalisen vuoropuhelun rooli on tärkeä, siitäkin komitea käy keskustelua marraskuussa.

Jäsenmaiden puheenvuorot:

PT: eletään kriittisiä hetkiä. Tarvitaan uskoa tulevaisuuteen, EU voi toimia tässä yhdessä. PT saavutettu sopimus työmarkkinaosapuolten kanssa, jossa sovittiin tavoitteista mm. palkkojen noususta seuraavalle 4 vuodelle. ”Uusi Porto” eli sosiaalinen huippukokous suunnitteilla ensi toukokuussa. **GR**: tukea sähkölaskuihin, osittain myös yrityksille, hintojen määrittäminen, windfallvoittojen käyttö yleiseen hyvään, tukia heikoimmille. Aurinkoenergiassa maailman huippua. EU-rahoitusta tarvitaan kansallisen rahoituksen tueksi. Toivoo ratkaisua EU-päättäjiltä. Ilmastonmuutoksen laajempi rahoittaminen on tarpeen. **IT, BG:** Tukia kotitalouksille, energiaköyhyyden määritelmää on kehitetty. Sosiaalisen ilmastorahaston merkitys on tärkeä. **AT:** Tukia yrityksille, kansalliset budjetit eivät riitä pitkälle. Energia on myös solidaarisuuskysymys. Tarvitaan nopeita toimia. Vaikka tilanne on eri, on pandemiasta saatu paljon oppeja. **FR:** polttoainekustannustukia yksilöille. Vuokratukea, tukea työnantajille, esim. ennakkopalkan maksu tietyissä tilanteissa. Verohelpotuksia. Energiansäästösuunnitelma. Solidaarisuutta tarvitaan. **DE:** Minimipalkka nostettu 12 euroon. Kaasuvarastoja pitää silti olla, kiitti mm. Norjaa tästä avusta. Samalla kaasu ei saa olla liian kallista. Energiamarkkinoita on säädeltävä, tätä tehdään mm. työmarkkinaosapuolten kanssa. ALV-tasoa on laskettu. Sosiaalitukia nostetaan myös, uudistus meneillään. Erityistä tukea matalan tulotason henkilöille. Julkisen liikenteen tuki myös huomattava. **NL:** Epävarmuus rikkoo yhteiskunnallista tasapainoa. Sosiaalinen koheesio on palautettava. Lisää minimipalkkaa 7%lla. Verohelpotuksia. Riippuvuutta fossiilisista vähennettävä. Säästövinkkejä kansalaisille. **LV:** inflaatio on korkea, tukea nouseviin energialaskuihin. **ES:** Suuria sektorikohtaisia eroja. Tarvitaan tutkimukseen perustuvaa politiikkaa. **MT:** tarvitsee ehkä enemmän viilennystä kuin lämmitystä. Energiaköyhyys nähtävä osana laajempaa politiikkaa. Tarvitaan neuvontaa ja tukea kotitalouksille ja PK-yrityksille. Energiatukea köyhimmille. Rakennusten energiatukea tulee myös lisätä. **EE:** mainitsi mm. yhteisen LNG-terminaalin Suomen kanssa. **BE:** automaattinen palkkojen indeksointi. Sosiaalinen energiahinta, verohelpotukset, lisäksi alueille erityistoimia. Esim. lannoitusten hintaan. Hintakattojen käyttö. Tässä tarvitaan erilaisia tukia kuin koronan aikaan. Sosiaalisesta ilmastorahastosta pitäisi saada tasapainoinen kompromissi. **SI:** Hintasäännöstelyä, myös elintarvikkeita koskien. Köyhimmille tukipaketteja. Lapsilisän tuplaaminen muutamalla kuukaudella. Palkkojen ja eläkkeiden tulisi seurata inflaatiota, 5% korotus palkkoihin, myöhemmin eläkkeisiin. Väliaikainen lomautus? Eri tilanne kuin koronan aikaan, jolloin valtio tuli väliin. Nyt tarjotaan yrityksille mahdollisuus pysäyttää toiminta joksikin aikaan energian säästämiseksi. Tämä voidaan tulkita kustannustueksi yrityksille. Pohtii tätä vielä. Pohtii mallia, jossa energian hinta olisi alhainen tiettyyn pisteeseen asti, sitten nousisi. Energiaministerit suojelevat energiamarkkinoiden volatiliteettia, TSTK-ministerit ihmisten volatiliteettia. **HU**: rakennussektori tässä tärkeä, samoin heikoimmassa asemassa olevat. ”Suojeltu kuluttaja” –statusta mahdollista hakea, jolloin saa vielä erityistä tukea. Sosiaalisessa ilmastorahastossa on paljon puutteita. Toimia työpaikkojen säilyttämiseksi. **SE**: Viime vuosien hyvä työllisyyskehitys ei saisi liikaa vaarantua. Energiaköyhyyttä ei saa erottaa muista köyhyyden muodoista. Asumistukeen liitetty erillisiä tukia. Erityistä sosiaalipalvelutukea mahdollista saada. Tukea kotitalouksien energianeuvontaan. Liittyy myös ilmastotavoitteisiin. Lisäksi yleinen energiansäästötavoite. **NO**: tukia kotitalouksille, asumistukiin tehtyjä muutoksia, opiskelijoille erityistä tukea sähkölaskuihin. Energiansäästö on tärkeää, siirto vihreään energiaan. Kolmikantayhteistyö. Euroopan yhtenäisyyttä tarvitaan**. IS:** rauha on sosiaalisen hyvinvoinnin perusedellytys. Uusiutuvat ovat vahvassa käytössä. Tästä syystä erityisen alhaiset energian hinnat. Inflaation laskussa. IS käyttää paljon kohdennettuja tukia.

Suomi korosti toimivan sosiaaliturvajärjestelmän merkitystä kaikissa kriiseissä. Suomessa säännöllinen indeksointi auttaa nousevien kustannusten tilanteessa. Lisäksi on erityisiä tukia, ml. lapsilisän tuplaus joulukuussa. Näistä osa on kohdistettu erityisesti matalan tulotason perheille. Energiatukia maksetaan pääasiassa verovähennysten muodossa, jos sähkölaskut ovat erityisen suuret. Myös ALV-vähennys on käytössä. Yleisellä energiansäästökampanjalla pyritään kuluttajien tottumusten

muokkaamiseen. Lopuksi ministeri Sarkkinen toi esille myös Suomen oman köyhyyden ja syrjäytymisen vastaisen toimintasuunnitelman.

Komissaari Schmit kiitti kokouksessa työnsä jättäviä ministereitä, mm. Ruotsin ministeri Eva Nordmarkia.

Suomen edustajat:
STM: Sosiaali- ja terveysministeri Hanna Sarkkinen, Erityisavustaja Jiri Sironen, EUKV-asioiden johtaja Pasi Korhonen
EUE: Erityisasiantuntija Pauliina Porkka

Asiakirjat
Kokouskutsun mukaiset